

strafadvocate Inez Weski:

‘Als ik schaak, wil ik
schaakmat’

Inez Weski werd dertig jaar geleden als advocaat beëdigd. Inmiddels kennen we haar van grote strafzaken waarbij ze met veel succes op de bres staat voor cliënten als Desi Bouterse en, meer recentelijk, Guus Kouwenhoven. Tegenwerking spoort haar aan, vertelt ze. “Juist op de momenten dat ik denk: dit kán niet, bijt ik me nóg meer vast!”

Inez Weski (52) nestelt zich voor de zwart-fluwelen gordijnen van haar Rotterdamse kantoor, omgeven door stapels dossiers. Dan gaat de telefoon: een Duitse cliënt wil naar Nederland komen, maar kan alleen op maandag. Als ze de hoorn neerlegt, klinkt het laconiek: “Daar gaat mijn vrije dag.” Avonden, weekeinden, ze worden zonder probleem opgeofferd aan haar werk. Weski is gespecialiseerd in gecompliceerde strafzaken die soms jaren belopen en zich vaak uitstrekken buiten Nederland. “Het is altijd druk, maar dat past bij mij. Ik kan in allerlei zaken tegelijkertijd beslissingen nemen: doe ik nu iets, of straks, of doe ik in deze zaak op dit moment juist niets? Je moet honderden bordjes tegelijk draaiende zien te houden.”

Wat zich verder afspeelt in de wereld van Weski wil ze niet prijsgeven. “Dat is van mij. Wat heeft dat met mijn werk te maken?” Toch lijken werk en privéleven voor de advocate dicht verweven. Twee jaar na haar studie begon ze bij het kantoor van haar zus Miriam waar inmiddels ook haar zwager Han Heinrici en haar zoon Guy werken. “Of de familieband een rol speelt bij het werk? Helemaal niet, ik ben zoveel weg, ik zie mijn zoon of mijn zus nauwelijks. Wij vullen elkaar wel aan. Mijn zus is meer een regelaar. Zij heeft natuurlijk haar eigen zaken, maar zij is ook degene die het kantoor grotendeels leidt, en daar onderwerp ik mij aan. Laat mij maar zaken doen.” De vraag of haar ouders ook in de rechtspraak werkten, wordt resoluut weggewuifd. “Dat vertel ik niet.” En over haar handelsmerk, haar stoere zwarte oogmake-up, wil ze alleen kwijt dat ze zich sinds haar vroege jeugd al zo opmaakt. “Ik heb toch niet een heel masker op? Ik vind het allemaal wel meevallen. Mensen denken misschien ten onrechte dat je je in mijn beroep op een bepaalde manier moet kleden.”

Op de vraag of Weski de advocatuur heeft aangeprezen bij haar zoon, komt een veelzeggend antwoord. “Ik heb hem bepaald niet aangemoedigd om dit beroep te kiezen en zeker niet om strafrecht te gaan doen. Want het is een feit dat je

een immens incasservermogen moet hebben, en de huidige sfeer in het strafrecht is bepaald niet positief.” De attributen waarmee ze zich dagelijks omringt lijken dat gevoel te illustreren. Van haar Porsche en laptop tot haar ringen en kleding: alles is zwart.

haat/liefdeverhouding

Haar meest recente overwinning illustreert Weski's haat/liefdeverhouding met het strafrecht perfect. In maart werd haar cliënt Guus Kouwenhoven vrijgesproken van illegale wapenleveranties aan Liberia en oorlogsmisdaden in Guinee en Liberia. Maar na de jarenlange aanloop is die uitkomst volgens Weski 'een wonder'. Het gerechtshof stelde in haar uitspraak dat de bewijzen van het Openbaar Ministerie tegen de zakenman op 'drijfzand' gebaseerd waren.

Weski: “Deze zaak is gestart op een rapport en een gerucht dat niet klopte. Nog erger is dat het OM dat allemaal niet natrekt. Daarna gaat de politie naar Liberia en laat zich door anonieme personen getuigen aanreiken.

Men trekt die anonieme personen niet na: bestaan ze wel, wat zijn hun motieven? En de getuigen, die klinkklare nonsens vertellen, worden ook niet gecheckt. Dat heb ik op een gegeven moment het Eiffeltoren-syndroom >>

‘Van mooie beslissingen kan ik heel gelukkig worden’

‘Misschien had ik liever archeoloog willen zijn. In de vorige eeuw of zo, toen er nog wat te ontdekken viel’

genoemd. Dat is zeggen: ‘Op tien meter afstand staat de Eiffeltoren,’ maar niemand kijkt of hij er wel echt staat. Vanaf het prille begin heb ik het OM letterlijk gesméékt: ‘Kunt u die havens, logboeken, schepen en die verklaringen niet natrekken?’ Maar drieënhal jaar lang is

daar absoluut niets mee gedaan.

Voor de cliënt was het af en toe niet meer vol te houden. Als je vastzit en weet dat je in een nachtmerrie terecht bent gekomen waar je je maar niet aan kunt ontworstelen, dan voel je je vermorzeld worden. Uiteindelijk ben ik met de cliënt, die twee jaar heeft vastgezeten, zelf maar alles gaan uitzoeken. Na veel ellende kreeg hij in de gevangenis een computer. We analyseerden het materiaal en gingen dan onderzoek doen. Dat was: de lamme helpt de blinde, omdat wij als verdediging uiteraard geen heel opsporingsteam ter beschikking hadden. Noem een land en we zijn er geweest, bij wijze van spreken. En we ontdekten dat allerlei vermeende gebeurtenissen en dingen over het land, plaatsen of personen objectief niet konden kloppen. Ik voelde woede, maar ook machteloosheid en droefenis. In Liberia moest ik getuigen horen die niet eens onder ede stonden, want de rechter-commissaris vond dat niet nodig. Het was verbijsterend mee te maken dat de ene na de andere vraag aan hen door de rechter-commissaris belet (verhinderd, red.) werd. Om dan vol te houden als verdediging... Inmiddels is boven water gekomen wat met name de bronnen van de aanklacht zijn geweest: volkomen afgeserveerde, leugachtige personen die valse documenten produceerden. Dat is uiteindelijk ook vastgesteld, maar mijn cliënt wordt ondertussen door sommigen nog steeds afgeschilderd als oorlogsmisdadiger en schuldige. Zijn reputatie is volkomen kapot.” Ze gaat verder: “Deze zaak was ook voor mij zeer zwaar, want ik had de absolute overtuiging dat hij onschuldig was, omdat ik dat ook objectief kon toetsen. Over het algemeen ga je niet zover, want je bekijkt een zaak zoveel mogelijk met nuchtere juridische blik. Maar in dit geval moest ik allengs constateren: dit kan niet kloppen. Wat is hier in godsnaam aan de hand? Je vraagt wat de politiek daaraan doet? Het lijkt wel of er eerst iets gruwelijks moet gebeuren met al die Kamerleden. Dat ze zelf moeten ervaren hoe het is om ten onrechte vast te zitten: hoe voelt dat, doet het pijn? Hahaha. Hoeveel personen moeten ten onrechte veroordeeld zijn?”

Ik vraag nooit aan een cliënt of hij schuldig is, want dan wek je de indruk dat als dat het geval is, je hem niet zo goed zult bijstaan of bepaalde verweren niet meer gaat voeren. Het is de cliënt die moet kiezen wat hij wil zeggen. Maar er zijn wel

bepaalde gegevens die je nodig hebt om hem te kunnen verdedigen. Je moet niet halverwege verrast worden door allerlei omstandigheden en feiten.”

Hoewel Weski Guus Kouwenhoven jarenlang verdedigde, is haar band met hem altijd zakelijk gebleven. Je zult haar niet, zoals collega Bram Moszkowicz, kunnen betrappen op privé-contacten met cliënten. “Je moet geen deel van het dossier worden, maar altijd afstand houden tot je zaak. Ik ben ook niet zo jolig. Haha. Ik kan iemand zeker wel intelligent en humoristisch vinden, maar dat is iets anders.”

onverbloemde kritiek

Weski lacht vaak en veel. Nu eens om een persoonlijke vraag charmant te omzeilen, dan weer om de absurditeit van sommige zaken die ze verdedigt te onderstrepen. De natuurlijke vijand van elke advocaat, het Openbaar Ministerie, kan rekenen op haar onverbloemde kritiek en soms een spottende lach.

“Er zijn helaas te veel zaken waarbij de rechter zegt: ‘Officier, u heeft mij voorgelogen en misschien wel stukken versnipperd. U wordt niet ontvankelijk verklaard.’ Of: ‘Iedereen wordt vrijgesproken want het materiaal is absoluut onbetrouwbaar.’ Dan zou je verwachten dat er binnen het OM of het opsporings-team wordt bekeken: waar ligt dat nou aan, was het een persoonlijke fout, een systeemfout, was het verwijtbaar? Je neemt aan: er gebeurt toch iets met die mensen. Maar het antwoord is ‘nee’. En dat is heel erg natuurlijk. Een voorbeeld daarvan is de Schiedammer Parkzaak (waarbij een onschuldige werd veroordeeld voor de moord op een tienjarig meisje en het neersteken van haar elfjarige vriendje, red.) Wat is er gebeurd met alle personen die daarbij betrokken zijn? Men zit er gewoon nog, misschien wordt men wel rechter. Maar ik vind dat

een dergelijk iemand niet geschikt is voor de rechterlijke macht. Wat moet je als verdachte denken van een rechter, die als officier van justitie meende dat iemand best wel onschuldig veroordeeld mocht worden? Dat lijkt mij een permanente grond voor wraking (gerechtelijke procedure bedoeld om de objectiviteit van een rechter te beoordelen, red). Dan komt er een wrakingskamer en misschien zit daar ook wel weer iemand tussen met zo'n verleden. Er zijn soms kamers die bijna geheel uit ex-officieren van justitie bestaan, wat natuurlijk niet automatisch slecht is. Maar er zijn mensen van wie ik, gelet op wat ze aantoonbaar hebben gedaan in zaken, nu al weet dat ik ze moet wraken als ik ze als rechter tegenover mij tref. Ik heb in al die jaren misschien zes keer gewraakt, maar het wordt zelden gehonoreerd. Echt iets bereiken wordt steeds moeilijker, want het systeem wordt vergiftigd als je voortdurend mensen in het strafproces neerzet die daar helemaal niet horen. Het maakt dat de muur steeds hoger wordt."

Die figuurlijke muur beklimt Weski doorgaans alleen. "Mijn beslissingen neem ik zelf, je bent je eigen slaaf. Het is een beroep waar jij van het begin tot het einde degene bent die voor een resultaat moet gaan zorgen. Bij een nieuwe zaak word ik er vanzelf ingezogen, ik neem de routes waar. Waar zitten zwakke plekken, waar liggen de juridische verweren, hoe moeten die nog onderbouwd worden, wat wordt er gesteld met betrekking tot het onderzoek, hoe zit dat materiaal in elkaar? Het is bijna een organisch geheel. En blijkbaar is het bij mij zo dat als ik zie dat er iets niet klopt, dat ik ook wil dat dat uitgezocht wordt. Dat zit in me: als ik schaak, wil ik schaakmat. Haha, zo is dat. Juist op de momenten dat ik denk: dit kán niet, bijt ik me nóg meer vast! Ik heb geen vluchtneigingen."

vreemd soort masochisme

Verdachten die onterecht vastzitten, een Openbaar Ministerie dat vals lijkt te spelen: Weski roept een onveilige wereld op waarin het recht maar moeizaam te halen valt. En daar heeft iedereen last van, meent ze. "Je had vroeger al dat verbod op samenscholing, de algemene politieverordening, dat heb ik ooit met succes aangevochten omdat het in strijd was met de Grondwet. Maar inmiddels mag je niet leunen tegen een muurtje of zonder doel op een bankje zitten; mensen worden als vuil weggejaagd. Allerlei maatregelen die een diepgaand effect hebben op je persoonlijk leven, zijn al binnen het strafrecht gebracht. Het krijgen van vergunningen, ergens wonen, op straat lopen, geboren worden bijna, het jeugdossier, het vloeit allemaal in elkaar over. Ik vind het absoluut beangstigend. Want men vergeet dat men horig wordt, ondergeschikt aan een anonieme derde. Die derde kan vermomd zijn als >>

‘In dit vak
moet je een
immens
incassering-
vermogen
hebben’

je kwaai buurman die tipgever is, of als overheidsinstelling. Alles heeft macht over hoe jij leeft. Doordat alles vastgelegd wordt, doordat je gefotografeerd en gefouilleerd wordt. Hoe durft men dat te doen! De politiek lijkt helaas soms een meeuilende meute. Men laat zich voortstuwen door de gedachte dat het volk dit wenst. Een vreemd soort masochisme.

Wat ik de afgelopen dertig jaar geleerd heb? Ach, ik doe niet zoveel aan zelfmeditatie. Natuurlijk, je verandert – fysiek ook – maar wezenlijk ben ik dezelfde gebleven, dat zeggen anderen ook. Ik lees wel eens een pleidooi van 25 jaar geleden, en dan herken ik mezelf daar nog volledig in. Dat vind ik wel opvallend. Natuurlijk word je in die dertig jaar beter, je kennis wordt groter en dat moet ook, je moet jezelf steeds nieuwe dingen eigen maken. Maar ik heb niet echt een doel, behalve de wens die ieder mens misschien heeft, dat je het liefst alles zou weten. Dat je alwetend bent, haha. Ik denk altijd: je moet na afloop van een zaak om kunnen kijken en kunnen denken: dit is het beste dat we konden bereiken. Dat gevoel moet je altijd hebben.

Het is niet dat het werk me specifiek geluk brengt. Want dit beroep is natuurlijk een enorme hoeveelheid verschillende emoties, een enorme afwisseling tussen vrolijkheid, droefenis, woede, verongelijkheid, beledigdheid... Of ik ooit geluk heb ervaren in mijn werk? (stille) Natuurlijk wel, korte momenten... (veert dan op) Tuurlijk! Ik kan dat niet zo benoemen... Van mooie beslissingen kan je gelukkig worden.

Als je ziet dat mensen moeite doen iets prachtig te beredeneren, dat kan ik heel erg waarderen. En gelukkig zijn er soms rechters die wel... tja, herkennen hoe gruwelijk het fout kan zitten in een zaak. Je bent natuurlijk redelijk onnozel als je begint. Maar je hebt wel de gedachte dat je iets kunt betekenen in de leniging van het onrecht. Toen ik jong was, waren er een heleboel dingen die ik níet wilde. Ik had niet zo'n zin om in andermans lichaam bezig te zijn, geneeskunde trok mij dus niet. Eigenlijk denk ik: rechten is wel een mooie combinatie van theorie, praktijk, abstractie, nadenken over menselijke processen... Als jong persoon wilde ik aanvankelijk verder met archeologie, filosofie... Een ontdekkingsreiziger had ik misschien liever willen zijn. In de vorige eeuw of zo, toen er echt wat te ontdekken was. Dat vond ik wel mooi. Maar goed, advocatuur is natuurlijk meer toegepast, haha. ‘Toegepaste archeologie’ zou je kunnen zeggen. Op zoek naar de bronnen van de waarheid.” □